

Norma, úzus, spisovnost – srovnání přístupů k jazykové kultuře v ČR a ve Francii

(PF JU České Budějovice, 2010, 73 stran)

Cílem práce Terezy Zahradníkové je porovnat přístup k jazykové kultuře ve Francii a v České republice, a to jednak v perspektivě historické, vývojové, jednak z hlediska současných tendencí a praktik.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. V první kapitole je uplatněno hledisko historické. Nejprve se autorka zabývá situací v češtině, následně představuje vývoj přístupu k jazykové kultuře ve Francii. Ukazuje, že pro češtinu je zásadním faktorem vystoupení Pražského lingvistického kroužku, který položil základy teorie a praxe péče o spisovný jazyk. Autorka uvádí a vysvětluje důležité pojmy, na nichž je pražský přístup postaven. Správně přitom rozlišuje mezi klasickým obdobím existence pražské školy a obdobím poválečným. Vychází především z primárních textů pražských autorů, které interpretuje.

Paralelně, bez přímé konfrontace, pak představuje situaci francouzskou, pojednává o význačných osobnostech, které měly zásadní vliv na přístup Francouzů k jejich jazyku a k péči o něj (Malherbe, Vaugelas, Grevisse). V této kapitole vychází ze sekundárních textů francouzské provenience.

Ačkoli to není autorkou explicitně zdůrazněno, paralelní historický pohled na obě tradice ukazuje zajímavou skutečnost – určité analogie mezi pojmem „bon usage“, vytvořeným ve Francii v 17. století, a některými zásadami pražského pohledu na normu a kodifikaci. Tuto analogii by bylo vhodné podrobněji rozvést u obhajoby.

Druhá kapitola je věnována současnosti, aktuálním debatám o jazykové kultuře v obou zemích a o roli školského jazykového vzdělávání.

Pro češtinu zde autorka vychází z debat publikovaných především v recentních číslech *Slova a slovesnosti*. Přehledně a dle mého názoru úspěšně tuto debatu reflektuje a interpretuje. Články *Slova a slovesnosti* lze považovat za zdroje primární, neboť mají zpravidla charakter proklamací a apelů.

Francouzskou současnost představuje na základě článků v předních lingvistických časopisech - ty mají spíše charakter odborných statí, i když některé ze zpracovávaných zdrojů jsou rovněž určitými proklamacemi s cílem změnit stav věcí v přístupu k jazykové normě v současné Francii. Diplomantka se zabývá, i když bohužel pouze stručně, hlavními akty francouzské jazykové legislativy.

Poslední kapitola je kapitolou srovnávací, jejímž účelem je explicitně porovnat hlavní aspekty problému zmíněné v předchozích dvou paralelních popisech. To se místy úspěšně daří, místy je ovšem výklad velmi stručný, až povrchní - např. stať o kodifikačních příručkách by si zasloužila podrobnějšího zpracování.

Práce je založena na analýze, interpretaci, syntéze a komparaci primárních a posléze i sekundárních zdrojů. V tomto ohledu považuji úkol za úspěšně zvládnutý. Postrádám však alespoň krátkou – prakticko-aplikační stať o skutečném stavu současné školské praxe. Zajímavá by byla analýza učebnic FLE ve vztahu k integraci méně spisovných variant, ve vztahu otevření se rozmanitosti. Táž analýza by pak mohla být provedena na současných středoškolských učebnicích češtiny.

V práci vytýkám místy ne úplně důsledné uvádění citací – např. str. 29, či 44 (ale i jinde) jsou uvedena pouze jména autorů bez přímého odkazu ke konkrétnímu dílu.

Práce splňuje všechny požadavky na diplomové práce kladené. Doporučuji ji k obhajobě a vzhledem k výše uvedenému navrhuji klasifikovat známkou **velmi dobře**.

V Paříži dne 2. srpna 2010.

PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

